

نقش انسان در هستی

شرحی بر خطبه متقین

سید محمد المجید فلسفیان

www.ketab.ir

فلسفیان، سید شهاب‌الدین، ۱۳۳۸ -	سردشناسی،
نهج البلاغه، خطبه همام فارسی - عربی، شرح،	عنوان قراردادی،
نقش انسان در هستی، شرحی بر خطبه متقین - عبدالملک، فلسفی،	عنوان و نام پدیدآور،
تهران، ذکر، ۱۳۹۸،	مشخصات نشر،
۴۱ ص،	مشخصات ظاهری،
قیما	وضعیت فهرست نویسی،
شرحی بر خطبه متقین،	عنوان دیگر،
علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴ ق، نهج البلاغه، خطبه همام - نقد و تفسیر	موضوع،
Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah. Khutbah Homam -- Criticism and interpretation	موضوع،
تقوا - احادیث	موضوع،
Piety -- Hadiths	موضوع،
علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴ ق، نهج البلاغه، خطبه همام، شرح	شناسه افزوده،
Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah. Khutbah Homam. Commentarie	شناسه افزوده،
BP۳۸/ ۴۲۳ / ۶۸ ن ۷ ۱۳۹۷	رده بندی کنگره،
۲۹۷/۹۵۱۵	رده بندی دیویی،
۵۵۸۴۸۱۸	شماره کتابشناسی ملی،
۹۷۸-۶۰۰-۷۲۳۲-۲۱-۴	شابک،

نقش انسان در هستی

سید عبدالمجید فلسفیان

چاپ اول: پاییز ۹۸

چاپ: دفتر تبلیغات اسلامی

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۲۱۰۰۰ تومان

تلفن مرکز فروش: ۰۲۵-۳۷۷۱۲۳۲۸ / ۰۲۲-۹۱۲۷۴۶۱۰۲۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۳۲-۲۲-۴

همه حقوق این اثر متعلق به ناشر است.

انتشارات ایله القدر
۰۲۵-۳۷۷۱۲۳۲۸

انتشارات ذکرا
۰۲۱-۸۶۴۵۷۸۰

فهرست

۷	پیش‌گفتار
۹	مقدمه
۱۳	پیش‌زمینه
۱۳	سند خطبه
۱۶	شخصیت و نام
۱۸	روش کار
۲۰	خطبه در یک نگاه
۲۰	محتوا
۲۲	کلید خطبه
۲۵	فراز اول: فلسفه خلقت
۲۷	فراز دوم: ارزش‌های برتر
۲۹	فراز سوم: دلگیر ماندن و بی‌قرار رفتن
۳۱	فراز چهارم: عظمت آفریدگار و کوچکی ماسوا
۳۵	فراز پنجم: آزادگان از اسارت
۹۱	بدی‌های دربند
۹۳	بدن‌های چابک
۹۴	سبکی‌لان ساحل
۹۶	برتر از ملائک

- ۹۶ تجارتی به وسعت عقبی
- ۱۰۰ رهایی از دنیای دنی
- ۱۰۳ فراز ششم: احیاگران شب
- ۱۱۵ فراز هفتم: مناره های روز
- ۱۲۳ مقام تقصیر
- ۱۲۵ ریا یا حس مقبولیت
- ۱۳۳ فراز هشتم: نشانه های شیعه علی
- ۱۳۵ زمینه ها و ظرف ها
- ۱۵۱ فراز نهم: حالت ها هنگام عمل
- ۱۶۳ فراز دهم: بهترین موضع گیری ها
- ۱۸۷ بهترین موضع گیری ها
- ۱۹۱ فراز دهم: بیدارها
- ۱۹۹ فراز دهم: کنترل ی آمدها
- ۲۰۳ فراز سیزدهم: احسان برای همه
- ۲۰۹ فراز چهاردهم: در خانه ششم علی ...

پیشگفتار

بعد از گفتن برنامه امام به فرزندان در طول تاریخ که دفتر اول آن تحت عنوان «علی و است» قرار دارد، به پایان رسید، با جمع دیگری از دوستان به بحث از خطبه متقین پرداختیم که در اصل آن همین نوشته پیش‌روست که عنوان «نقش انسان در هستی» را به خود گرفته است.

هر انسانی که به دنبال شفاف‌بینی مابین حقیقت باشد که چرا وجود پیدا کرده است؟ و هدف از خلقت او چیست؟ و نقش او در این هستی و گذار شده، نیازمند است که در مکتب علی زانو بزند از علی بیاموزد؛ به ویژه، نهج البلاغه او را کتاب زندگی خود قرار دهد که محوریت آن حول پاسخ به همین پرسش کلیدی است که نقش انسان، حرکت و عبودیت و اطاعت و تقوا و ماهنگ شدن با نظام حاکم بر عالم وجود است.

انسان هسته مرکزی این جهان و خورشید این منظومه است که همه هستی به او ختم می‌شود و همه کون و مکان حول محور او می‌چرخد. و اوست که خلقت دیگر موجودات معنا می‌بخشد. و هدف از خلقت آنها را توضیح می‌دهد.

اگر انسان نباشد، هستی ادامه‌ای نخواهد داشت. و پوچ و عبث و بن‌بست خواهد بود. و این حدیث قدسی گواه بر همین حقیقت است که خدای هستی بخش به رسولش خطاب می‌کند:

«لَوْلَاكَ لَمَّا خَلَقْتَ الْاَفْلَاقَ»^۱ برای تو و به جهت وجود تو افلاک را آفریدم. اگر انسان نبود خلقت شکل نمی‌گرفت. و اگر بدون وجود انسان شکل می‌گرفت ناقص و ابتر و عقیم و سرد و خاموش و راكد و بیهوده بود.

موجودات دیگر نقششان این است که مستقیم یا غیر مستقیم در خدمت انسان باشند و خود را خرج انسان کنند؛ «سَخَّرْ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»^۲ آنچه را آسمان‌ها و آنچه در زمین است تحت تسخیر و کنترل شما قرار داد؛ «وَسَخَّرَ لَكُمْ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِمَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ»^۳.

این انسان است که باید به سوی بی‌نهایت ادامه پیدا کند تا هستی از رکود و پوچی رها شود. نین انسانی باید سلوک و حرکت خودش را آغاز کند؛ خود را بشناسد و به هستی مربوط آن شناخت پیدا کند و به این مجموعه گرایش و عشق بورزد و خود را در عمل انظام هستی هماهنگ کند. و توشه راه تابی نهایت را با خود بردارد، «وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ سِيرَ الزَّادِ لَتَقْفُو»^۴ و انقبوت با اُولى الالباب؛^۵ برای این بی‌نهایت توشه بردارید که توشه‌ای را از عبودیت و اطاعت و تقوی نیست.

پس باید ابتدا از غیر حق آزاد شوید و به حریت، سید و صاحب «لب» و عقل خالص شوید و با آگاهی و سنجش، این نقش را در هستی انتخاب و اجرا کنید.

و اینجاست که ضرورت وجود امامی چون علی درک می‌شود که این راه طولانی تابی نهایت، جلوداری چون علی را لازم دارد تا هم هدف را به دست دهد و هم چگونگی رسیدن را و هم میزانی باشد برای سنجش اعمال و اعمال را به بیانگر نشانه‌های مردان راه.

۱. مناقب آل ابی طالب (لایزالین شهر آشوب)، ج ۱، ص ۲۱۷.

۲. لقمان، ۲۰.

۳. ابراهیم، ۳۳.

۴. بقره، ۱۹۷.

امام براساس همین مسئولیت و جلوداری و آموزگاری به اصحابش معیارهای انسان در راه را بیان می‌کند و شیعه علی بودن را معرفی می‌کند. با هم خود را مخاطب کلام علی قرار می‌دهیم تا شاید با کوچک شدن دنیای دنی در دل هایمان، در چشم علی بزرگ شویم^۱ و نقش خود را در هستی به خوبی ایفا کنیم.

۱. «وَقَالَ عَائِشَةُ كُنْتُ لِي فِيهَا مَضَى أُنْ فِي اللَّهِ وَكَانَتْ يَغْطِيهِ فِي عَيْنِي صَغَرُ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ...» در گذشته برادری الهی داشتیم که کوچکی دنیا در چشمش، او را در چشم من بزرگ می‌کرد. «نهج البلاغه»، حکمت ۲۸۹.